Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Tiina Haapasalo

3.5.2021

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Asetus suuntaviivoista TEN-T liikenneverkon kehittämiseksi

TEN-T suuntaviiva-asetuksella määritellään Euroopan laajuinen liikenneverkko, jolle asetetaan yhdenmukaiset laatuvaatimukset. Ydinverkolle asetettujen vaatimusten on määrä valmistua vuoden 2030 loppuun mennessä ja kattavan verkon vaatimusten vuoden 2050 loppuun mennessä.

Perusmuistiossa todetaan hyvin Suomen erityispiirteet, kuten pitkät etäisyydet keskeisille Euroopan markkina-alueille sekä ohuet liikenne- ja kuljetusvirrat. Talviolosuhteiden meriliikenteelle asettamat vaatimukset todetaan tässä yhteydessä tärkeänä osana eurooppalaista liikennejärjestelmää.

Komissio ei ole alustavien tietojen mukaan ehdottamassa muutoksia aiemmin asetettuihin vaatimuksiin tai tavoitevuosiin. Asetuksen uudistuksen päätavoitteita ovat **TEN-T verkon loppuun saattaminen sekä liikenteen tekeminen ympäristöystävällisemmäksi, digitaalisemmaksi ja resilienssiksi.**

LVM perusmuistiossa tulisi esittää, miten Suomi on edennyt vuonna 2013 asetettuja tavoitteita kohti ja millainen laatutaso saavutetaan erityisesti ydinverkolla vuoteen 2030 mennessä. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tarvitaan konkreettinen investointiohjelma, jossa esitetään pääväylien kehittämistoimet. Päätteillä on 2–3 miljardin euron akuutti kehittämistarve ja pääradoilla 1,5–2,0 miljardin euron kehittämistarve. Suunnitelman tilannekuvan ja investointiohjelman pohjalta voidaan esittää myös eteneminen TEN-T ydin- ja kattavan verkon suhteen.

Yhteiseurooppalaisessa intressissä oleville ydinverkkokäytäville on saatavissa EU-rahoitusta CEF-rahoitusinstrumentista. Ydinverkkokäytävät määritellään TEN-T liikenneverkkojen pohjalta. **Asetuksen uusimisen yhteydessä tulee arvioida Suomeen määriteltyjä ydinverkkoja pitkälle tulevaisuuteen EU-rahoituksen saatavuuden näkökulmasta.** Onko esimerkiksi raideliikennettä kehittävissä hankeyhtiöissä syntymässä sellaisia verkollisia ratkaisuja, jotka tulisi sisältyä ydinverkkomäärittelyihin tässä vaiheessa, jotta niihin voitaisiin hakea EU-rahoitusta myöhemmillä vuosina 2028 tai 2035 alkavilla EU:n budjettikausilla.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Tiina Haapasalo

3.5.2021

Suomen kannassa todetaan hyvin, että **TEN-T ydinverkon vaatimusten ja CEF-rahoitusvälineestä saatavan rahoituksen tulisi paremmin vastata toisiaan.** Ydintieverkolle asetettavat vaatimukset ovat korkeat, mutta niiden kehittäminen on kansallisen rahoituksen varassa.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi asetetaan kesäkuussa EU:n Green Deal ohjelmassa uudet tiukemmat ilmastotavoitteet vuodelle 2030 ja EU tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. **Kaikki liikenne muodot tulevat vähitellen ilmasto- ja ympäristöystävällisiksi.** Green Deal ohjelma sisältää useita uudistuksia muun muassa vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuurille tie-, meri- ja lentoliikenteessä.

TEN-T verkkojen kehittämisessä tulee kiinnittää huomiota erityisesti liikenteen markkinaehtoiseen kysyntään tulevaisuudessa. Investoinnit liikenneverkkoihin ovat hyvin pitkäaikaisia vuosikymmenten ja vuosisatojenkin tähtäimellä. Millaiset liikenneverkot palvelevat parhaiten liikenteen kysyntää ihmisten työssäkäynnissä, asioinnissa ja vapaa-ajalla. Millaiset liikenneverkot parhaiten edistävät talouden kasvua kaikilla toimialoilla ja globaalissa kilpailussa.

Erityisen tärkeä liikenneverkkojen toimivuuteen vaikuttava kehitys koskee liikennemarkkinan digitalisaatiota ja automaatiota. Ajoneuvojen, laitteiden, materiaalien, rakenteiden, palveluiden ja ohjausjärjestelmien teknologinen kehitys nopeutuu lähivuosikymmeninä kaikissa liikennemuodoissa. **TEN-T asetuksessa tulisi tunnistaa nykyistä vahvemmin teknologioiden kehitys markkinassa ja mahdollistaa sen hyödyntäminen.** Voisiko TEN-T ydinverkoille määritellä laatuvaatimukset tai vastaavat periaatteet myös näiden kehityskulkujen suhteen.